



ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการการดูแล
กับความผาสุกโดยทั่วไปของผู้ดูแลเด็กสมองพิการ
ที่มารับบริการแผนกผู้ป่วยนอก สถาบันราชานุกูล (2549)

Relationship between some fundamental factors, burden
and general well-being in caregivers of cerebral palsy child
who attained at out patient service department of Rajanukul institute

ลวณรัตน์ วิริยะประสาท

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการ ภาระการดูแล กับ ความผาสุกโดยทั่วไป
ของผู้ดูแลเด็กสมองพิการ ที่มารับบริการแผนกผู้ป่วยนอก สถาบันราชานุกูล

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ภาระการดูแล และความผาสุกโดยทั่วไปของผู้ดูแลเด็กสมองพิการ (2) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการ ได้แก่ สถานภาพสมรส ระยะเวลาในการศึกษา รายได้ครอบครัว ความพอเพียงของการใช้จ่าย จำนวนสมาชิกในครอบครัว จำนวนผู้ช่วยดูแลเด็ก ระยะเวลาในการดูแล ภาวะการมีโรคประจำตัวของเด็ก ระดับความรุนแรงของอาการชัก และความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันโดยรวม ภาระการดูแล กับ ความผาสุกโดยทั่วไปของผู้ดูแล (3) ปัจจัยบางประการที่มีอำนาจในการทำนายความผาสุกโดยทั่วไปของผู้ดูแลเด็กสมองพิการ กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้ดูแลเด็กสมองพิการที่มารับบริการแผนกผู้ป่วยนอก สถาบันราชานุกูล ในปี พ.ศ. 2546 – กุมภาพันธ์ 2549 จำนวน 210 ราย ซึ่งผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลทางไปรษณีย์ ระหว่างวันที่ 24 มีนาคม – 7 กรกฎาคม 2549 เป็นเวลา 3 ½ เดือน ได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์ตอบกลับคืนผู้วิจัยจำนวนทั้งสิ้น 156 ราย คิดเป็นร้อยละ 74.29 เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบวัดภาระการดูแลตามแนวคิดของโอเบิร์ต (Oberst, 1991) และแบบวัดความผาสุกโดยทั่วไปของดูพาย (Dupuy, 1977) ซึ่งผู้วิจัยแปลและดัดแปลงเป็นภาษาไทย ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือจากผู้ทรงคุณวุฒิ และหาค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคของแบบวัด เท่ากับ .8433 และ .9086 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัย พบว่า

(1) ผู้ดูแลเด็กสมองพิการรับรู้ภาระการดูแลโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 48.52$ S.D.=8.37) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยภาระการดูแลด้านปริมาณเวลาที่ใช้ในการดูแล สูงกว่าด้านความยากลำบากในการดูแล ($\bar{x} = 54.15$ S.D.=9.16, $\bar{x} = 46.78$ S.D.=11.75 ตามลำดับ) กิจกรรมการดูแลที่ผู้ดูแลรับรู้เป็นภาระมากที่สุด 5 อันดับแรก คือ การรับภาระสรรหาเงินค่าใช้จ่าย รองลงมาคือ การทำงานเพื่อเพิ่มรายได้ การดูแลฟื้นฟูสมรรถภาพเด็ก ดูแลการทำกิจวัตรประจำวันของเด็ก และการจัดการเรื่องร่วมเดินทางไปกับเด็ก

(2) ผู้ดูแลรับรู้ความผาสุกโดยทั่วไป อยู่ในระดับทุกข์โศกรุนแรงมาก ร้อยละ 46.2 รองลงมา มีความผาสุก และทุกข์โศกปานกลาง มีจำนวนใกล้เคียงกัน ร้อยละ 27.6 และ 26.3 ตามลำดับ

(3) ปัจจัยจำนวนสมาชิกในครอบครัว การสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้เองอย่างเรียบร้อย มีความสัมพันธ์เชิงลบกับการรับรู้ภาระการดูแลเด็กสมองพิการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = -.157$ $p \leq .05$, $r = -.163$ $p < .05$) ส่วนปัจจัยภาวะการมีโรคประจำตัวของเด็ก อาการนานๆชักครั้ง อาการชักเกือบทุกวัน/ทุกวัน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ ภาระการดูแลเด็กสมองพิการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .196, .163, .188$ $p < .05$)

(4) ปัจจัยสถานภาพสมรส ระยะเวลาในการศึกษา รายได้ครอบครัวต่อเดือน ความพอเพียงของการใช้จ่าย จำนวนผู้ช่วยดูแลเด็ก และระยะเวลาในการดูแล ไม่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ภาระการดูแลของผู้ดูแลเด็กสมองพิการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > .05$)

(5) ปัจจัยสถานภาพสมรสอยู่ร่วมกัน/แต่งงานใหม่ ระยะเวลาในการศึกษา รายได้ครอบครัวต่อเดือน รายได้พอใช้และมีเงินเหลือเก็บ จำนวนสมาชิกในครอบครัว และจำนวนผู้ช่วยดูแลเด็ก มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการ

รับรู้ความผาสุกโดยทั่วไปของผู้ดูแลเด็กสมองพิการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .174$ $p < .05$, $r = .318$ $p < .001$, $r = .272$ $p < .001$, $r = .236$ $p < .01$, $r = .185$ $p < .05$, $r = .320$ $p < .001$) ส่วนปัจจัยสถานภาพหย่า/แยกกันอยู่/หม้าย รายได้ไม่พอใช้จ่าย และภาวะการมีโรคประจำตัวของเด็กสมองพิการ มีความสัมพันธ์เชิงลบกับการรับรู้ความผาสุกโดยทั่วไปของผู้ดูแลเด็กสมองพิการ ($r = -.221$ $p < .01$, $r = -.248$ $p < .01$, $r = -.163$ $p < .05$)

(6) ปัจจัยระยะเวลาในการดูแล ระดับความรุนแรงของอาการชัก และความสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้เองอย่างเรียบร้อย ไม่มีความสัมพันธ์กับ การรับรู้ความผาสุกโดยทั่วไปของผู้ดูแลเด็กสมองพิการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > .05$)

(7) ภาระการดูแลเด็กสมองพิการ มีความสัมพันธ์ทางลบกับความผาสุกโดยทั่วไปของผู้ดูแลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = -.358$ $p < .001$)

(8) ภาระการดูแล ระยะเวลาในการศึกษา จำนวนผู้ช่วยดูแลเด็ก และสถานภาพหย่า/แยกกันอยู่/หม้าย สามารถทำนายความผาสุกโดยทั่วไปของผู้ดูแลเด็กสมองพิการได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยภาระการดูแลเป็นตัวทำนายที่ดีที่สุด รองลงมา คือ ระยะเวลาในการศึกษา จำนวนผู้ช่วยดูแลเด็ก และสถานภาพหย่า/แยกกันอยู่/หม้าย ตามลำดับ ซึ่งตัวแปรทั้งสี่สามารถอธิบายความแปรปรวนของความผาสุกโดยทั่วไปได้ร้อยละ 31.0 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .001$)

คำสำคัญ ภาระการดูแล ความผาสุกโดยทั่วไป เด็กสมองพิการ